

СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ КАЗНАЧЕЙСЬКОГО КОНТРОЛЮ

Анотація. Розглянуто сутність та зміст казначейського контролю.

Аннотация. Рассмотрена сущность и содержание казначейского контроля.

Annotation. The essence and content of treasury control are considered.

Ключові слова: контроль, казначейство, казначейський контроль, державний фінансовий контроль.

З переходом України до ринково орієнтованої економіки та відмовою від єдиної державної форми власності перед нею постала необхідність захисту своїх фінансових інтересів, оперативного маневрування обмеженими державними коштами, спрямування їх на першочергові соціально-економічні потреби. За таких умов надзвичайно необхідним стало створення спеціального органу, здатного контролювати відповідність державних доходів і видатків прийнятому закону про бюджет на поточний бюджетний період та забезпечувати рівномірний розподіл бюджетних коштів, – казначейства. При цьому практичну дієвість бюджетної системи у розрізі фінансового функціонування забезпечує контроль з боку казначейства, тобто казначейський контроль.

Дослідженням питань стосовно визначення сутності та змісту казначейського контролю займалися такі провідні вчені та практики: Г. Власюк, Т. Сидоренко, М. Самохіна, Н. Сушко та інші [1 – 3]. Узагальнення опублікованих з досліджуваної проблематики робіт дає підстави стверджувати, що питання стосовно визначення сутності та змісту казначейського контролю в Україні розроблені недостатньо. Усе це й обумовлює актуальність та своєчасність обраної теми дослідження.

Метою дослідження є визначення сутності та змісту казначейського контролю. Відповідно до зазначеної мети було поставлено такі завдання: систематизація поглядів щодо визначення поняття "державний фінансовий контроль"; вивчення законодавчо-нормативної бази, що регламентує здійснення казначейського контролю в Україні; узагальнення поглядів щодо визначення поняття "казначейський контроль"; обґрунтування змісту казначейського контролю.

У процесі дослідження були використані такі методи: аналіз, синтез, узагальнення та систематизація.

Сучасний стан державних фінансів потребує посилення державного фінансового контролю – контролю за витратами бюджетних коштів органами центральної виконавчої влади та місцевого самоврядування. Державний фінансовий контроль більшість науковців визначають як комплекс заходів, які здійснює держава з метою успішного досягнення поставлених цілей у сфері фінансів. Більш глибоко сутність державного фінансового контролю може бути визначена як система заходів держави для забезпечення ефективного використання державних фінансових ресурсів в інтересах суспільства, які охоплюють усі операції, пов'язані з рухом державних коштів, і здійснюються у відповідних формах за допомогою спеціальних методів [4]. Згідно з Законом України "Про систему державного фінансового контролю в Україні" державний фінансовий контроль поділяється на: загальнодержавний; спеціалізований; відомчий; комунальний (муніципальний).

Важливу роль у системі державного фінансового контролю відіграє Державне казначейство України, що здійснює казначейський контроль [1]. Державне казначейство України було створене 27 квітня 1995 року Указом Президента України за № 335/95 з метою оперативного управління бюджетними коштами [4]. Повноваження Держказначейства як контролюючого органу визначені Бюджетним кодексом України та Постановою КМУ від 31.07.1995 року № 590 "Про затвердження положення про Державне казначейство України" [5; 6].

Місце Державного казначейства в бюджетному процесі, нові засади діяльності цього органу, що базуються водночас і на відповідальності за виконанням бюджету в цілому, і на можливості діяти незалежно у ролі самостійного суб'єкта, дали можливість наблизити контроль, що проводиться під час виконання бюджету, до вимог існуючої фінансової інформації [2].

Із заснуванням Державного казначейства, впровадження принципово нового контролю за виконанням бюджету стало реальним, насамперед, тому, що, виступаючи в ролі суб'єкта виконання бюджету, створений орган контролю сам став зацікавлений у розробці та впровадженні на практиці найбільш ефективної системи контрольних заходів.

З метою забезпечення повноти та вчасності надходження коштів до Держбюджету казначейством встановлено щоденний контроль за розмежуванням перерахованих установами комерційних банків належних державному бюджету платежів [3].

Таким чином, сутність казначейського контролю пропонується визначати як систематичне спостереження і перевірку стану державного і місцевих бюджетів на всіх етапах використання коштів – на етапі прийняття зобов'язань, перевірки та оплати, – з метою зменшення обсягів порушень бюджетного законодавства та використання бюджетних коштів не за призначенням.

Доповнює розуміння сутності казначейського контролю його зміст, який розкривають завдання, покладені на казначейські органи, а саме: управління доходами і видатками державного та місцевих бюджетів; перевірка всіх бухгалтерських, фінансових та інших документів, що підтверджують правильність і законність проведених витрат; проведення ревізій діяльності територіальних органів Державного казначейства [6].

Таким чином, можна зробити висновок про те, що наукових досліджень, спрямованих на визначення сутності та змісту казначейського контролю, недостатньо. Тому виникає необхідність у подальших теоретичних розробках з удосконалення понятійного апарату казначейського контролю.

Наук. керівн. Кривоша Т. О.

Література: 1. Сидоренко Т. Казначейський контроль при здійсненні видатків розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів / Т. Сидоренко // Казна України. – 2009. – № 1. – С. 22–24. 2. Каленська В. І. Система казначейського контролю за бюджетними коштами / В. І. Каленська // Актуальні проблеми економіки. – 2006. – № 5(59). – С. 128–133. 3. Самохіна М. Ефективність казначейського контролю / М. Самохіна // Казна України. – 2010. – № 1. – С. 22–23. 4. Про Державне казначейство України : Указ Президента України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua. 5. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 р. № 2456 VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua. 6. Про затвердження положення про Державне казначейство України : Постанова КМУ від 31.07.1995 року № 590 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.